

וכן קישרו בגמרא מחלוקת זו, למחלוקת התנאים בקונה זרע פשתן בסתם, והוברר שלא היה כשיר לזריעה – האם יש כאן מקח-טעות או לא. (ואמנם יש דעת תנאים הסוברת שאע"פ שהולכין אחר הרוב, ורוב הפשתן שנמכר נמכר לזרע, אעפ"כ אינו מק"ט, כי יש ללכת אחר רוב האנשים הקונים ולא אחר רוב הפשתן הנקנה).

בתחילה דימו שאלה זו לנידון אשה שנתאלמנה או נתגרשה ואין ידוע אם נישאת בתחילה בתולה או אלמנה – האם יש להסתמך על 'רוב נשים בתולות נישאות' ולחייב לשלם כתובת בתולה. ודחו שהיות ואין לה קול שנישאה בתולה, איתרע לה רובא. (כי יש 'רוב' נגדי, שהנישאות בתולות, יש להן קול).

וכן רצו לקשר לנידון מוכר עבדו ונמצא העבד גנב או קוביוסטוס – שאין זה מקח-טעות, משום שרוב העבדים הם כאלו. ודחו שכולם בחזקת כן, וכאילו אמר לו המוכר בפירוש שהעבד גנב וכו'.

וכן רצו לדון בשור שנגח את הפרה ונמצא עוברת בצדה ואין ידוע אם מת מהנגיחה או קודם לכן. ודחו שאין כאן 'רוב' גמור, כי שמא בא השור מלפניה, והפילה מחמת ביעות עוד טרם שנגח (ואפשרות זו מצטרפת עם מיעוט המפילות קודם זמנן ואתרא לה רובא. תוס').

שור שנמצא הרוג ליד שור המוחזק כנגחן, או גמל הרוג בצד גמל האחר – מחלוקת תנאים בדבר. ואמרו בגמרא שנידון זה אינו תלוי בשאלת 'רוב בממון' – שכאן השאלה אם מסתמכים על חזקת השור המסויים לדון על פיה ולהוציא ממון, ומחלוקת רב ושמואל היא ברוב דעלמא'. (ופסקו הרי"ף והרמב"ם כחכמים החולקים על רבי אחא, שאין להוציא ממון על סמך חזקת הנגחן. וע' שו"ת מהרי"ק – קכט).

דף צג

קנ. המוכר זרעוני גינה שאינם נאכלים, והוברר שלא היו ראויים לזריעה – האם חייב המוכר לפצות את הלוקח על הוצאות הזריעה שהיו לריק?

נחלקו תנאים: לת"ק, נותן לו דמי זרע אך לא דמי הוצאותיו. וי"א (רשב"ג), אף ההוצאה. (הגם שאין זה אלא 'גרמא בניזקין' – קנס הוא שקנסוהו. רשב"ם. יתר על כן, חייב רשב"ג ביוכ"ב דמי בושת שנגרמה לשני עקב התרשותו. ואין הלכה כרשב"ג. ע' חו"מ רלב, כ).

דפים צג – צד

קנא. א. הפסולת המעורבת עם הפירות הנמכרים – האם יכול הלוקח לנכותה מן החשבון (כשמשאים כמות שהם, או כשבא לנפות ולנכות)?

ב. הבורר צרורות מגרנו של חבירו – האם חייב לשלם לו, וכמה?

א. כל שהפסולת במידה הרגילה (כפי שפרטו חכמים), הלוקח מקבל עליו פסולת זו ואינו רשאי לנכות מן החשבון. וגם אינו רשאי לנפות הכל ולנפות. ואולם אם ניפה ומצא בה פסולת מרובה מן השיעור המותר – יכול לנכות מן החשבון את הפסולת כולה. אמרי לה מדינא ואמרי לה מקנסא. ונפקא מינה – כשיודעים שהמוכר לא ערבה, שאין מקום לקנסו, ואינו מנכה אלא את הפסולת שמעבר לשיעור – לדעת האומר 'קנסא'. ויש פוסקים שאינו מנכה לו כלום – ע' טור רכט, א (עפ"י רשב"ם).

וכל אלו הדברים – במקום שאין מנהג מסוים, אבל כשיש מנהג – הכל כפי המנהג. (טוש"ע רכט, א).